

U S T A W A

z dnia

o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy skuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 831 w § 1:
 - a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) sumy i świadczenia w naturze wyasygnowane na pokrycie wydatków lub wyjazdów w sprawach służbowych, z zastrzeżeniem pkt 1a;”;
 - b) po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) 50% kwot diet przysługujących z tytułu podróży służbowych – jeżeli egzekucja ma na celu zaspokojenie roszczeń z tytułu alimentów, w tym należności budżetu państwa z tytułu świadczeń wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów;”;
- 2) w art. 886 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Pracodawcy, który nie wykonał obowiązków określonych w art. 881 § 3 i 4, nie złożył w przepisany terminie oświadczenia przewidzianego w art. 882 albo zaniedbał przesłania dokumentów zajęcia wynagrodzenia nowemu pracodawcy dłużnika, stosownie do art. 884 § 2 i 3, komornik wymierza grzywnę w kwocie do pięciu tysięcy zł. Grzywna jest powtarzana, jeżeli pracodawca nadal uchyla się od wykonania tych czynności w wyznaczonym terminie.”;
- 3) w art. 1052 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„W jednym postanowieniu sąd może wymierzyć grzywnę nie wyższą niż piętnaście tysięcy złotych, chyba że dwukrotne wymierzenie grzywny okazało się nieskuteczne.”.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawę z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ustawę z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy, ustawę z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 1467, 1499, 1544, 1629, 1637 i 1693.

Art. 2. W ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2018 r. poz. 1314, 1356, 1499 i 1629) w art. 8 w § 1:

1) pkt 10 otrzymuje brzmienie:

„10) kwoty otrzymane na pokrycie wydatków służbowych, w tym kosztów podróży i wyjazdów – jeżeli egzekucja ma na celu zaspokojenie roszczeń z innych tytułów niż roszczenia z tytułu alimentów, w tym należności budżetu państwa z tytułu świadczeń wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów;”;

2) po pkt 10 dodaje się pkt 10a w brzmieniu:

„10a) 50% kwot diet otrzymanych na pokrycie wydatków służbowych, w tym kosztów podróży i wyjazdów – jeżeli egzekucja ma na celu zaspokojenie roszczeń z tytułu alimentów, w tym należności budżetu państwa z tytułu świadczeń wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów;”.

Art. 3. W ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 917, 1000, 1076, 1608 i 1629):

1) w art. 281 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Jeżeli pracownik, o którym mowa w § 1 pkt 2, jest osobą, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia ... o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (Dz. U. poz. ...), pracodawca lub osoba działająca w jego imieniu podlega karze grzywny od 1500 zł do 45 000 zł.”;

2) w art. 282 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Kto wbrew obowiązkowi wypłaca wynagrodzenie wyższe niż wynikające z zawartej umowy o pracę, bez dokonania potrąceń na zaspokojenie świadczeń alimentacyjnych, pracownikowi będącemu osobą, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia ... o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, podlega karze grzywny od 1500 zł do 45 000 zł.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 652, 1010 i 1387) po art. 43g dodaje się art. 43ga w brzmieniu:

„Art. 43ga. 1. Podmiot dozorujący udostępnia niezwłocznie na piśmie w postaci papierowej lub elektronicznej komornikowi i Państwowej Inspekcji Pracy na ich wnioski informacje dotyczące miejsca pobytu skazanego uchylającego się od wykonania obowiązku alimentacyjnego, w tym spłaty należności budżetu państwa z tytułu świadczeń wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów,

wobec którego zastosowano kary, środki karne lub środki zabezpieczające łączące się z dozorem elektronicznym.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, udostępnia się:

- 1) komornikowi w celu dokonania egzekucji świadczeń alimentacyjnych, w tym należności budżetu państwa z tytułu świadczeń wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, od dłużników uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych;
- 2) Państwowej Inspekcji Pracy w celu kontroli przez Państwową Inspekcję Pracy legalności zatrudnienia skazanego uchylającego się od wykonania obowiązku alimentacyjnego, w tym spłaty należności budżetu państwa z tytułu świadczeń wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778, z późn. zm.³⁾) w art. 50:

- 1) w ust. 7 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) w przypadku danych zgromadzonych na koncie płatnika składek – imię i nazwisko lub nazwę skróconą płatnika składek oraz numery, o których mowa w art. 35 ust. 1 pkt 2, lub jeden z nich, jeżeli jest wystarczający do identyfikacji płatnika składek.”;
- 2) ust. 9 otrzymuje brzmienie:
„9. Dane zgromadzone na kontach, o których mowa w ust. 3, udostępnia się bezpłatnie sądom, prokuratorom, organom podatkowym, Państwowej Inspekcji Pracy, Biuru Nadzoru Wewnętrzny, Policji, Straży Granicznej, komornikom sądowym w zakresie prowadzonej przez nich egzekucji świadczeń alimentacyjnych, w tym należności budżetu państwa z tytułu świadczeń wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, ministrowi właściwemu do spraw gospodarki w zakresie koniecznym do rozstrzygnięcia spraw prowadzonych na podstawie art. 29, art. 32 oraz art. 34 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy, ministrowi właściwemu do spraw rodziny, ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego, organom realizującym świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz świadczenia wychowawcze, ośrodkom pomocy społecznej, powiatowym centrom pomocy rodzinie, publicznym służbom zatrudnienia, Komisji

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 106, 138, 357, 398, 650, 697, 730, 771, 1076, 1544, 1577, 1613, 1629 i 1669.

Nadzoru Finansowego, wojewodzie i Szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie prowadzonych postępowań dotyczących legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego w zakresie wynikającym z ust. 3a i 3c.”;

3) dodaje się ust. 20–23 w brzmieniu:

„20. Zakład, na wniosek złożony w postaci elektronicznej, udostępnia komornikowi sądowemu, w postaci elektronicznej, wykaz zawierający dane zgromadzone na koncie ubezpieczonego wskazanych przez niego ubezpieczonych, będących dłużnikami uchylającymi się od zobowiązań alimentacyjnych, obejmujące:

- 1) imię i nazwisko,
- 2) numer PESEL, a w razie gdy nie nadano numeru PESEL – rodzaj, serię i numer dokumentu tożsamości,
- 3) adres zameldowania, zamieszkania oraz do korespondencji,
- 4) datę zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych lub do ubezpieczenia zdrowotnego,
- 5) datę wyrejestrowania z ubezpieczeń społecznych lub z ubezpieczenia zdrowotnego,
- 6) kod tytułu ubezpieczenia,
- 7) podstawę wymiaru składki na:
 - a) ubezpieczenia emerytalne i rentowe,
 - b) ubezpieczenie chorobowe,
 - c) ubezpieczenie wypadkowe,
 - d) ubezpieczenie zdrowotne,
- 8) kod świadczenia lub kod przerwy wraz z kwotą wypłaty tego świadczenia,
- 9) ustalone prawo do emerytury lub renty,
- 10) dane dotyczące płatnika składek:
 - a) numer NIP, a jeżeli płatnikowi składek nie nadano tego numeru – numer PESEL lub serię i numer dowodu osobistego albo paszportu,
 - b) nazwę skróconą lub imię i nazwisko płatnika składek

– w celu sprawnej realizacji egzekucji świadczeń alimentacyjnych, w tym należności budżetu państwa z tytułu świadczeń wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, prowadzonej przez komornika sądowego.

21. W przypadku zmiany danych, o których mowa w ust. 20, Zakład, nie rzadziej niż raz w miesiącu, udostępnia komornikowi sądowemu w postaci elektronicznej zmienione dane.

22. Komornik sądowy jest obowiązany do bieżącego informowania Zakładu, w postaci elektronicznej, o zaprzestaniu prowadzenia egzekucji świadczeń alimentacyjnych, w tym należności budżetu państwa z tytułu świadczeń wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, wobec ubezpieczonego, o którym mowa w ust. 20. Przekazanie informacji skutkuje zaprzestaniem przekazywania przez Zakład danych, o których mowa w ust. 21.

23. Komornik sądowy jest obowiązany do informowania Zakładu, w postaci elektronicznej, nie rzadziej niż co 6 miesięcy, o dalszym prowadzeniu egzekucji świadczeń alimentacyjnych, w tym należności budżetu państwa z tytułu świadczeń wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów wobec ubezpieczonego, o którym mowa w ust. 20. Brak informacji skutkuje zaprzestaniem przekazywania przez Zakład danych, o których mowa w ust. 21.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, 1149, 1544, 1629 i 1669) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 56 dodaje się art. 56a w brzmieniu:

„Art. 56a. Organizując roboty publiczne, podmioty, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 32, są obowiązane zatrudniać w pierwszej kolejności bezrobotnych będących dłużnikami alimentacyjnymi.”;

2) w art. 108 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Minister właściwy do spraw pracy przy podziale środków rezerwy Funduszu Pracy na finansowanie działań aktywizacyjnych realizowanych przez powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy uwzględnia w szczególności działania aktywizujące bezrobotnych będących dłużnikami alimentacyjnymi.”.

Art. 7. W ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2018 r. poz. 554, 650, 1000, 1544 i 1669) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5:

a) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) zobowiązuje dłużnika alimentacyjnego do zarejestrowania się jako bezrobotny albo jako poszukujący pracy w przypadku braku możliwości zarejestrowania

się jako bezrobotny wraz ze wskazaniem nie dłuższego niż 30-dniowy terminu na wykonanie tego zobowiązania;”

b) w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotny albo poszukujący pracy w terminie wyznaczonym przez organ właściwy dłużnika;”;

2) w art. 9 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 800 zł.”.

Art. 8. Przepisy art. 281 § 2 i art. 282 § 3 ustawy zmienianej w art. 3, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do pracodawcy lub osoby działającej w jego imieniu, która po dniu 31 grudnia 2019 r.:

- 1) zatrudnia pracownika, o którym mowa w art. 281 § 1 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 3, będącego osobą, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia ... o Krajowym Rejestrze Zadłużonych;
- 2) wypłaca wbrew obowiązkowi pracownikowi będącemu osobą, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, wynagrodzenie wyższe niż wynikające z zawartej umowy o pracę, bez dokonania potrąceń na zaspokojenie świadczeń alimentacyjnych.

Art. 9. Przepis art. 9 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 7, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, ma zastosowanie po raz pierwszy przy ustalaniu prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego na okres świadczeniowy rozpoczynający się od dnia 1 października 2019 r.

Art. 10. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 3, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2020 r.;
- 2) art. 5 pkt 3, który wchodzi w życie po upływie 12 miesięcy od dnia ogłoszenia;
- 3) art. 7 pkt 2, który wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2019 r.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy skuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych stanowi realizację tzw. „pakietu alimentacyjnego” zawartego w przyjętym w dniu 4 kwietnia 2017 r. przez Radę Ministrów dokumencie o nazwie „Przegląd systemów wsparcia rodzin”.

Zobowiązanie rodziców wobec dziecka jest fundamentalne i nie ma możliwości zwolnienia ich z tego obowiązku. To rodzice, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 682 oraz z 2018 r. poz. 950), mają nie tylko prawo do wykonywania pieczy nad dzieckiem, ale także obowiązek wykonywania tej pieczy. To na rodzicach ciąży w pierwszej kolejności obowiązek dostarczenia dziecku środków utrzymania. Obowiązek ten dotyczy w równym stopniu obydwójga rodziców, bez względu na to czy żyją razem, czy w rozłączeniu, i bez względu na to, z którym z rodziców dziecko wspólnie zamieszkuje. Niedopuszczalna jest sytuacja, w której jeden z rodziców (albo obydwójga) uchyla się od obowiązku łożenia na dziecko, tylko dlatego, że np. nie zamieszkuje z dzieckiem albo twierdzi, że ma trudności w znalezieniu pracy. Sytuacja, w której jeden z rodziców nie wypełnia ciążącego na nim obowiązku utrzymania dziecka, skutkuje tym, że ciężar ten całkowicie spada na drugiego rodzica, co powoduje, że zapewnienie wszystkich niezbędnych potrzeb dziecka jest utrudnione. Należy przy tym podkreślić, że dłużnik alimentacyjny, nie płacąc alimentów, w gruncie rzeczy pozbawia własne dziecko perspektyw – zabiera mu szansę na rozwój i już na starcie stawia w gorszej pozycji niż dzieci z rodzin niedotkniętych problemem niealimentacji.

Należy zwrócić jednocześnie uwagę na obecną sytuację na rynku pracy. Od dłuższego czasu bezrobocie spada. Pracownikom coraz łatwiej jest znaleźć pracę, która nie tylko odpowiada ich kwalifikacjom, ale przede wszystkim jest legalna. Dodatkowo odnotowywany jest stały wzrost wynagrodzeń. Dlatego trudno znaleźć jakiegokolwiek usprawiedliwienie dla rodziców, którzy twierdzą, że nie mogą znaleźć legalnego zatrudnienia, gdy tymczasem faktycznie pracują na czarno i uzyskują nielegalne dochody, tym samym przerzucając cały ciężar utrzymania dziecka na drugiego rodzica.

Należy podkreślić, że chociaż ściągalność należności budżetu państwa z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego na przestrzeni ostatnich trzech lat

wzrosła o 100% – z niecałych 13% w 2015 r. do 24,9% w 2017 r., to jej poziom należy nadal uznać za niezadawalający.

Nie można także zapominać, że łączna kwota niewyegzekwowanych zobowiązań dłużników alimentacyjnych wobec Skarbu Państwa powstałych z tytułu wypłacania ze środków budżetu państwa świadczeń w zastępstwie niepłaconych alimentów nadal znacznie przekracza 10 mld zł. Składają się na nią zobowiązania powstałe w związku z wypłacaniem świadczeń z tzw. starego funduszu alimentacyjnego realizowanego do dnia 30 kwietnia 2004 r. przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), z tytułu zaliczki alimentacyjnej realizowanej przez gminy w latach 2005–2008 oraz świadczeń z „nowego” funduszu alimentacyjnego realizowanego przez gminy od dnia 1 października 2008 r. (kwota zadłużenia tylko z tytułu „nowego” funduszu alimentacyjnego na koniec 2017 r. wyniosła ponad 10,3 mld zł).

Dlatego też, aby zapewnić dalszy wzrost ściągальności alimentów na dzieci, a także należności budżetu państwa powstałych z tytułu wypłacania ze środków budżetu państwa świadczeń w zastępstwie niepłaconych alimentów, konieczne jest wprowadzenie kolejnych zmian.

Zmiany te będą kontynuacją działań zmierzających do poprawy skuteczności egzekucji alimentów wprowadzonych ustawą z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. poz. 952), które ustaliły bardziej klarowne i jednoznaczne zasady odpowiedzialności za określone w art. 209 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1600) przestępstwo niealimentacji.

Projekt ustawy skupia się przede wszystkim na stworzeniu rozwiązań służących poprawie przepływu informacji między odpowiednimi służbami i instytucjami a komornikami sądowymi dotyczących dłużników alimentacyjnych, w tym informacji o podjęciu zatrudnienia przez tych ostatnich. Proponuje się przede wszystkim doprecyzowanie przepisów, które pozwolą na elektroniczną wymianę informacji. Możliwe będzie dzięki temu sprawniejsze ustalenie podjęcia pracy zarobkowej przez dłużników alimentacyjnych.

Projektowane zmiany wzmacniają także sankcje nakładane na pracodawców za nielegalne zatrudnianie pracowników będących dłużnikami alimentacyjnymi.

Wymiana informacji na temat dłużników alimentacyjnych między Zakładem Ubezpieczeń Społecznych a komornikami

Projektowana ustawa wprowadza rozwiązania służące sprawniejszemu uzyskaniu przez komorników sądowych informacji o dochodach uzyskiwanych przez dłużników alimentacyjnych w oparciu o dane ZUS i ich stałej aktualizacji. Proponuje się, aby komornicy sądowi uzyskiwali te informacje z ZUS w postaci elektronicznej, przy czym ZUS, w przypadku zaistnienia zmian na koncie ubezpieczonego, aktualizowałby dane dotyczące dłużnika alimentacyjnego przekazywane komornikowi nie rzadziej niż raz na miesiąc. Stosowana obecnie pisemna wymiana informacji skutkuje tym, że w momencie pozyskania przez komornika danej informacji o dłużniku alimentacyjnym, informacja ta często jest już nieaktualna – np. dłużnik zmienił miejsce pracy. Elektroniczna wymiana informacji wraz z ich stałą aktualizacją, pozwoli na natychmiastowe podjęcie przez komornika działań wobec dłużnika alimentacyjnego, w przypadku każdorazowego podjęcia przez niego legalnej pracy zarobkowej.

Proponuje się wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778, z późn. zm.) – zmiany w art. 50 – zgodnie z którymi, w celu dokonania egzekucji świadczeń alimentacyjnych od dłużników uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych, w tym uchylających się od spłaty należności budżetu państwa powstałych z tytułu świadczeń wypłaconych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, komornik, na wniosek złożony w postaci elektronicznej, będzie pozyskiwał w postaci elektronicznej dane dotyczące ww. dłużników od ZUS, w celu prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Dotyczy to w szczególności danych adresowych dłużnika, danych dotyczących otrzymywanych przez dłużnika świadczeń, danych pracodawcy zatrudniającego dłużnika oraz podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne danego dłużnika.

Ponadto wprowadza się regulacje stanowiące, że w przypadku gdy na koncie ubezpieczonego dłużnika alimentacyjnego nastąpiły zmiany mające wpływ na egzekucję zobowiązań alimentacyjnych (np. informacja o zmianie płatnika składek), informacje o zmianach ZUS przekazuje niezwłocznie – nie rzadziej niż raz w miesiącu – w postaci elektronicznej komornikom sądowym. Informacje te komornicy uzyskiwać będą, tak jak dotychczas – bezpłatnie.

Powyższa regulacja daje podstawę prawną do stworzenia narzędzia informatycznego, które pozwoli komornikom na bardzo szybkie pozyskiwanie w postaci elektronicznej bieżącej informacji na temat dłużników alimentacyjnych, w tym w zakresie ich zatrudnienia/zmiany zatrudnienia i tym samym osiągniętych dochodów.

Dodatkowo wprowadza się zmianę, która niewątpliwie uprości i przyspieszy działania egzekucyjne komorników względem dłużników, w tym w przypadku dłużników alimentacyjnych. Proponuje się zmianę w art. 50 ust. 7 pkt 2 zmieniającą zakres danych, jakie wymagane są we wniosku komornika. Aktualnie przepis przewiduje, że minimum danych, które powinien podać komornik we wniosku o udostępnienie danych to: imię i nazwisko, lub nazwa skrócona płatnika składek oraz identyfikatory numeryczne, tj. NIP i REGON, a jeżeli płatnikowi składek nie nadano tych numerów – PESEL lub seria i numer dowodu osobistego albo paszportu. Taka konstrukcja przepisu uniemożliwiała ZUS udzielenie informacji, nawet w przypadku, gdy jeden identyfikator był wystarczający do identyfikacji płatnika. Wprowadzenie projektowanej zmiany umożliwi sprawniejszą obsługę przez ZUS zapytań uprawnionych podmiotów.

Zmiana w Kodeksie karnym wykonawczym

Zmiana wprowadzana w dodawanym art. 43ga ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 652, z późn. zm.) polega na udostępnieniu danych o miejscu przebywania dłużników alimentacyjnych objętych karą ograniczenia wolności w postaci dozoru elektronicznego Państwowej Inspekcji Pracy (celem zapewnienia PIP dodatkowego narzędzia, umożliwiającego weryfikację, czy ww. dłużnicy, którzy niejednokrotnie deklarują brak zatrudnienia, nie wykonują pracy „na czarno”) oraz komornikom sądowym (celem dokonania egzekucji świadczeń alimentacyjnych). Należy podkreślić, że powyższa regulacja dotyczy osób, wobec których orzeczono karę ograniczenia wolności w postaci dozoru elektronicznego i które jednocześnie są dłużnikami alimentacyjnymi nie realizującymi ciężącego na nich obowiązku płacenia alimentów, w tym spłaty należności budżetu państwa powstałych z tytułu świadczeń wypłaconych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów.

Wprowadzenie ww. regulacji pozwoli także na skuteczną realizację nowej sankcji – w postaci grzywny – wobec nieuczciwych pracodawców zatrudniających dłużników alimentacyjnych „na czarno”.

Rozszerzenie egzekucji

Zgodnie z obowiązującymi przepisami sumy wyasygnowane na pokrycie wydatków lub wyjazdów w sprawach służbowych nie podlegają egzekucji. Należy zauważyć, że część dłużników (w tym dłużników alimentacyjnych), których zatrudnienie wiąże się z odbywaniem podróży służbowych – np. kierowcy zawodowi w ruchu międzynarodowym, otrzymuje wynagrodzenie opodatkowane i oskładkowane na poziomie minimalnego lub niewiele wyższego wynagrodzenia za pracę, a jednocześnie dodatkowo otrzymuje sumy wyasygnowane na pokrycie wydatków lub wyjazdów w sprawach służbowych w wysokości często wielokrotnie przewyższającej kwotę wynagrodzenia. Czasami celem takich działań jest „ukrycie” części wynagrodzenia dłużnika w kwotach wolnych od egzekucji sum na pokrycie wydatków lub wyjazdów w sprawach służbowych. Aby zwiększyć możliwość prowadzenia skutecznej egzekucji przez komorników sądowych, proponuje się wprowadzenie stosownych zmian w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2018 r. poz. 1314, z późn. zm.). W wyniku proponowanych zmian, wolne od egzekucji prowadzonej w związku ze zobowiązaniami alimentacyjnymi, jako zobowiązaniami szczególnymi, służącymi przede wszystkim zapewnieniu utrzymania osoby, która sama tego utrzymania nie może sobie zapewnić, będzie jedynie 50% kwot diet przysługujących z tytułu podróży służbowych. Przepis będzie miał zastosowanie do wszystkich niewyegzekwowanych należności alimentacyjnych, które mogłyby być wyegzekwowane z przysługujących dłużnikowi diet wypłaconych po dniu wejścia w życie ustawy. Z uwagi na fakt, że przepis ma zastosowanie do przychodów uzyskiwanych po dniu wejścia w życie ustawy, wprowadzenie przepisów przejściowych nie jest konieczne.

Sankcje za nielegalne zatrudnienie

Jak już wskazano powyżej dłużnicy alimentacyjni często są zatrudniani „na czarno”. Takie działanie, pomimo tego, że jest niezgodne z prawem, bywa wygodne dla niektórych pracodawców i pracowników. Ogranicza bowiem koszty zatrudnienia leżące po stronie pracodawcy. Jednocześnie odpowiedzialność takich nieuczciwych pracodawców jest znikoma. Ich działania godzą nie tylko w pracodawców działających

w sposób uczciwy i traktujących godnie swoich pracowników, ale także umożliwiają nieuczciwym dłużnikom ucieczkę przed wierzycielami. W sytuacji, gdy wierzycielami są dzieci, trudno biernie przyglądać się nieuczciwym procederom pracodawców. Zasadne jest zatem wprowadzenie większych sankcji za łamanie przez pracodawców przepisów prawa w tym zakresie.

W związku z powyższym proponuje się rozszerzenie odpowiedzialności materialnej nieuczciwych pracodawców przez wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 917, z późn. zm.). W przypadku zatrudnienia przez pracodawcę osoby figurującej w Krajowym Rejestrze Zadłużonych z powodu uchylania się od wykonania obowiązku alimentacyjnego bez potwierdzenia na piśmie zawartej z pracownikiem umowy o pracę, a także w sytuacji, gdy pracodawca w sposób nieuczciwy będzie wypłacał ww. osobie figurującej w Krajowym Rejestrze Zadłużonych z powodu uchylania się od wykonania obowiązku alimentacyjnego wynagrodzenie wyższe niż wynikające z zawartej umowy o pracę, bez dokonania potrąceń na zaspokojenie świadczeń alimentacyjnych, na pracodawcę lub osobę działającą w jego imieniu będzie mogła zostać nałożona grzywna w wysokości od 1500 zł do 45 000 zł.

Celem wprowadzenia ww. regulacji jest zniechęcenie pracodawców do nielegalnego zatrudniania dłużników alimentacyjnych („na czarno”), a także wypłacania ww. dłużnikom wynagrodzenia w wyższej wysokości niż wynika z zawartej umowy („pod stołem”), bez dokonania potrąceń na rzecz alimentów. Należy zauważyć, że takie działanie pracodawcy, przy założeniu, że taka praktyka jest sprzeczna z wolą pracownika, uderza zarówno w pracownika (brak ochrony ubezpieczeniowej, brak uprawnień związanych z ciągłością zatrudnienia, niskie świadczenia z ubezpieczeń społecznych w związku z niskim wynagrodzeniem legalnie wykazywanym), jak i w prawa osób alimentowanych, stąd proponowane kwoty graniczne wymierzonej grzywny są wyższe, niż w przypadku nielegalnego zatrudniania (lub odpowiednio wypłacania wynagrodzenia „pod stołem”) pracownika nieposiadającego zobowiązań alimentacyjnych lub nieuchylającego się od płacenia alimentów.

Należy podkreślić, że ww. kara grzywny będzie dotyczyła tylko nieuczciwych pracodawców, zatrudniających dłużników alimentacyjnych „na czarno” lub wypłacających wynagrodzenia tymże dłużnikom „pod stołem”.

Proponuje się również wzmocnienie przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego dotyczących sankcji wobec pracodawcy, który nie dopełnił obowiązków związanych z zajęciem wynagrodzenia dłużnika przez komornika sądowego (np. nie udzielił komornikowi odpowiedzi na temat dłużnika alimentacyjnego, nie przekazał zajętego wynagrodzenia bezpośrednio do komornika, dokonał potrącenia zajętego wynagrodzenia w zbyt niskiej wysokości, nie zawarł odpowiedniej informacji o zajęciu wynagrodzenia w wystawionym świadectwie pracy). Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 886 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego pracodawca w ww. sytuacji podlega grzywnie w wysokości do dwóch tysięcy złotych. Taka wysokość grzywny została wprowadzona ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1381) i obowiązuje od ponad 5 lat. Proponuje się podwyższenie wysokości ww. grzywny do pięciu tysięcy złotych. Ponadto grzywna będzie podlegała powtórzeniu w sytuacji, gdy pracodawca będzie nadal uchylał się od wykonania ciężących na nim obowiązków w wyznaczonym terminie. Celem zmiany art. 886 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego jest urealnienie powyższych sankcji, tak by były one środkiem skutecznie zapewniającym realizację zadań komornika. Jednocześnie proponuje się podniesienie kwoty grzywny, do wymierzenia której właściwy jest sąd, do wysokości piętnastu tysięcy złotych. Racjonalne wydaje się bowiem, aby wysokość grzywny, którą może nałożyć komornik nie była wyższa niż wysokość grzywny, do nałożenia której uprawniony jest sąd.

Aktywizacja zawodowa dłużników alimentacyjnych

Roboty publiczne są jednym z instrumentów rynku pracy mającym walor nie tylko społecznie użyteczny, ale również służący zachęceniu bezrobotnego do dalszego poszukiwania pracy, a także uniknięciu zjawiska bezrobocia długookresowego. Do wykonywania robót publicznych mogą być zatrudniani bezrobotni w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy. Roboty publiczne organizowane są przez powiaty, gminy, organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką ochrony środowiska, kultury, oświaty, kultury fizycznej i turystyki, opieki zdrowotnej, bezrobocia oraz pomocy społecznej, a także spółki wodne i ich związki, jeżeli prace te są finansowane

lub dofinansowane ze środków samorządu terytorialnego, budżetu państwa, funduszy celowych, organizacji pozarządowych, spółek wodnych i ich związków.

W sytuacji, gdy wielu dłużników alimentacyjnych wskazuje brak zatrudnienia jako przyczynę niewywiązywania się ze swoich zobowiązań alimentacyjnych, warto wykorzystać roboty publiczne jako instrument służący aktywizacji zawodowej tych dłużników.

W związku z powyższym proponuje się wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.), zgodnie z którymi na organizatora robót publicznych nałożony zostanie obowiązek zatrudniania w pierwszej kolejności dłużników alimentacyjnych. Oznacza to, że jednym z warunków przy takim zatrudnieniu będzie posiadanie zadłużenia z tytułu alimentów i zagwarantowanie prawa do zatrudnienia takim osobom. Jednocześnie planuje się, aby minister właściwy do spraw pracy, dokonując podziału środków finansowych z Funduszu Pracy na finansowanie działań aktywizacyjnych bezrobotnych, brał w szczególności pod uwagę aktywizację dłużników alimentacyjnych.

Podwyższenie kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z funduszu alimentacyjnego przyznawanych na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Projekt ustawy przewiduje zmianę wysokości kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2018 r. poz. 554, z późn. zm.), świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują, jeżeli dochód rodziny, w przeliczeniu na osobę w rodzinie, nie przekraczał kwoty 725 zł. Należy podkreślić, że kwota ta obowiązuje od dnia 1 października 2008 r., tj. od dnia wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i od tego czasu nie uległa podwyższeniu. W związku z tym proponuje się wprowadzenie regulacji, zgodnie z którą świadczenia z funduszu alimentacyjnego będą przysługiwały, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 800 zł. Efektem proponowanej zmiany jest zrównanie kwoty kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z funduszu alimentacyjnego z kwotą kryterium obowiązującego

w przypadku ustalania prawa do świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko na podstawie przepisów ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2017 r. poz. 1952, z późn. zm.).

Przewiduje się, że dzięki podwyższeniu kryterium dochodowego dodatkowe 60 tys. dzieci będzie mogło korzystać ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Proponuje się, aby podwyższone kryterium dochodowe obowiązywało od okresu świadczeniowego rozpoczynającego się od dnia 1 października 2019 r.

Koszt z budżetu państwa – ok. 77 mln zł w 2019 r. i ok. 260 mln w 2020 r.

Projektowana ustawa o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy skuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019 r., z wyjątkiem:

- zmian w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 917, z późn. zm.), które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2020 r.,
- zmian w zakresie możliwości uzyskania przez komorników sądowych od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych elektronicznego dostępu do informacji zgromadzonych na kontach ubezpieczonego i wprowadzających podstawę prawną do mechanizmu automatycznej, okresowej aktualizacji danych dotyczących dłużników alimentacyjnych, które mają wejść w życie w terminie pozwalającym Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych na stworzenie stosownych rozwiązań informatycznych, tj. po upływie 12 miesięcy od dnia ogłoszenia,
- zmian dotyczących podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, które wejdą w życie z dniem 1 lipca 2019 r. (ale *de facto* będzie się je stosować przy ustalaniu świadczeń na okres rozpoczynający się od dnia 1 października 2019 r.).

Problematyka regulowana w ustawie jest zgodna z przepisami prawa Unii Europejskiej i nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa nie wywiera wpływu na sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych, określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.), gdyż nie zawiera przepisów technicznych.

Projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248).

W trybie art. 7 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa żaden z podmiotów nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem.

<p>Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy skuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Podsekretarz Stanu Bartosz Marczuk</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Departament Polityki Rodzinnej</p>	<p>Data sporządzenia 17 października 2018 r.</p> <p>Źródło: przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 4 kwietnia 2017 r. „Przegląd systemów wsparcia rodzin”</p> <p>Nr w Wykazie prac UD390</p>
---	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy skuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych stanowi realizację tzw. „pakietu alimentacyjnego” zawartego w przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 4 kwietnia 2017 r. dokumencie o nazwie „Przegląd systemów wsparcia rodzin”.

Jednocześnie projekt stanowi kolejny – po dokonanej w maju 2017 r. nowelizacji art. 209 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1600) – krok ku poprawie poziomu ściągalności alimentów, w tym alimentów na dzieci od ich rodziców.

Powyższe zmiany przyniosły pozytywne efekty. Ściągalność należności budżetu państwa z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wzrosła z niecałych 13% w 2015 r. do 24,9% w 2017 r.

Nie można jednak zapominać, że łączna kwota niewyegzekwowanych zobowiązań dłużników alimentacyjnych wobec Skarbu Państwa powstałych z tytułu wypłacania ze środków budżetu państwa świadczeń w zastępstwie niepłaconych alimentów nadal znacznie przekracza 10 mld zł. Składają się na nią zobowiązania powstałe w związku z wypłacaniem świadczeń z tzw. starego funduszu alimentacyjnego realizowanego do dnia 30 kwietnia 2004 r. przez ZUS, z tytułu zaliczki alimentacyjnej realizowanej przez gminy w latach 2005–2008 oraz świadczeń z „nowego” funduszu alimentacyjnego realizowanego przez gminy od dnia 1 października 2008 r. (kwota zadłużenia tylko z tytułu „nowego” funduszu alimentacyjnego na koniec 2017 r. wyniosła ponad 10,3 mld zł).

Dlatego też, aby zapewnić dalszy wzrost ściągalności alimentów oraz ww. należności budżetu państwa powstałych z tytułu wypłacania ze środków budżetu państwa świadczeń w zastępstwie niepłaconych alimentów, konieczne jest wprowadzenie kolejnych zmian.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projekt ustawy skupia się m.in. na stworzeniu rozwiązań służących bardziej skutecznej aktywizacji zawodowej dłużników alimentacyjnych.

Jednym z nich jest wprowadzenie rozwiązań, zgodnie z którymi komornik będzie mógł pozyskiwać w postaci elektronicznej, nieodpłatnie, dane dotyczące dłużników uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w celu prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Zmiany te dają podstawy prawne do stworzenia narzędzia informatycznego, które pozwoli komornikom na bardzo szybkie pozyskiwanie informacji na temat dłużników alimentacyjnych, w tym w zakresie ich zatrudnienia i osiągniętych dochodów, w postaci elektronicznej. Dodatkowo pozwolą na przekazywanie komornikowi, na jego wniosek składany nie rzadziej niż raz na pół roku, danych o każdej zmianie zaistniałej na koncie ubezpieczonego, co pozwoli na natychmiastowe reagowanie w przypadku podjęcia zatrudnienia przez dłużnika alimentacyjnego lub przy zmianie jego płatnika.

Ponadto proponuje się wzmocnienie przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego dotyczących sankcji wobec pracodawcy, który nie dopełnił obowiązków związanych z zajęciem wynagrodzenia dłużnika przez komornika sądowego (np. nie udzielił komornikowi odpowiedzi na temat dłużnika alimentacyjnego, nie przekazał zajętego wynagrodzenia bezpośrednio do komornika, dokonał potrącenia zajętego wynagrodzenia w zbyt niskiej wysokości, nie zawarł odpowiedniej informacji o zajęciu wynagrodzenia w wystawionym świadectwie pracy).

Proponuje się także umożliwienie organom egzekucyjnym prowadzenia egzekucji z otrzymywanych przez dłużników alimentacyjnych kwot diet z tytułu podróży służbowych do wysokości 50% kwot tychże diet.

Projekt przewiduje również wprowadzenie odpowiedzialności materialnej pracodawców zatrudniających „na czarno” pracowników będących dłużnikami alimentacyjnymi. Rozwiązanie to wejdzie w życie wraz z uruchomieniem Krajowego Rejestru Zadłużonych.

Proponuje się też zmiany mające na celu aktywizację zawodową dłużników alimentacyjnych w ramach robót publicznych.

Dodatkowo projekt zakłada podniesienie kwoty kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z funduszu

alimentacyjnego z kwoty 725 zł do kwoty 800 zł.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Nie dotyczy.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby uprawnione do świadczenia z funduszu alimentacyjnego	63 tys. (dla IV kwartału 2019 r.) 52,9 tys. (dla 2020 r.)	Szacunek na podstawie sprawozdań z realizacji ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów	Uzyskanie przez osobę uprawnioną prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego w związku z podwyższeniem kryterium dochodowego
Organy właściwe (gminy)	2478	Dane administracyjne	Zwiększenie liczby spraw związanych z ustaleniem prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego
Zakład Ubezpieczeń Społecznych	1	Dane administracyjne	Konieczność zmiany w systemach informatycznych ZUS
Komornicy sądowi (MS)	1711	Dane Krajowej Rady Komorniczej (www.komornik.pl)	Ułatwienia dla komorników w dostępie do informacji o dłużnikach alimentacyjnych
Dłużnicy alimentacyjni			Regulacja ma spowodować większą ściągalność alimentów
pracodawcy			Wzrost wysokości grzywien w przypadku niewypełniania obowiązków informacyjnych

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt ustawy został przesłany na podstawie art. 8 ustawy z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (Dz. U. poz. 759) do zaopiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego, a także do konsultacji z następującymi partnerami społecznymi:

- 1) na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1881, z późn. zm.) do:
 - a) Forum Związków Zawodowych,
 - b) Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych,
 - c) NSZZ „Solidarność”;
- 2) na podstawie art. 16 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2015 r. poz. 2029, z późn. zm.) do:
 - a) Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej,
 - b) Konfederacji Lewiatan,
 - c) Związku Rzemiosła Polskiego,
 - d) Związku Pracodawców Business Centre Club,
 - e) Związku Przedsiębiorców i Pracodawców.

Ponadto na podstawie art. 5 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. poz. 1240, z późn. zm.) projekt został przesłany do Rady Dialogu Społecznego.

Uwagi przekazali NSZZ „Solidarność” Komisja Krajowa, Konfederacja Lewiatan, Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej.

Opinię przesłał również Rzecznik Praw Dziecka oraz Stowarzyszenie „Alimenty To Nie Prezenty” i „Stowarzyszenie Poprawy Spraw Alimentacyjnych – Dla Naszych Dzieci”.

Uwagi w ramach uzgodnień z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego przesłał Związek Powiatów Polskich; z uwagi na przebudowę projektu i rezygnację z części zapisów, stały się one nieaktualne.

Projektowana ustawa została przekazana także do organów emerytalno-rentowych.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych												
(ceny stałe z ... r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	77,5	258,6	265,6	176,6	216,0	197,1	156,0	131,3	101,6	49,9	33,1	1 663,3
budżet państwa	77,2	258,6	265,6	176,6	216,0	197,1	156,0	131,3	101,6	49,9	33,1	1 663,0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ZUS	0,3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,3
Saldo ogółem	-77,5	258,6	265,6	176,6	216,0	197,1	156,0	131,3	101,6	49,9	-33,1	-1 663,3
budżet państwa	-77,2	258,6	265,6	176,6	216,0	197,1	156,0	131,3	101,6	49,9	-33,1	-1 663,0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ZUS	-0,3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-0,3
Źródła finansowania	<p>W odniesieniu do skutków podwyższenia wysokości kryterium dochodowego uprawniającego do świadczenia z funduszu alimentacyjnego – budżet państwa (część 85/02-32 – Budżety wojewodów, rozdział 85502 – Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego oraz przedmiotowa rezerwa celowa (w przypadku projektu ustawy budżetowej na 2019 r. – rezerwa celowa poz. 34)).</p> <p>W odniesieniu do dostosowania systemów informatycznych ZUS do rozwiązań ustawowych – budżet państwa.</p>											
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>W 2019 r. w związku z koniecznością dostosowania systemów informatycznych ZUS do rozwiązań ustawowych konieczne będzie zabezpieczenie na ten cel kwoty 0,3 mln zł.</p> <p>Kwota 258,6 mln zł dla 2020 r. to roczny koszt podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do świadczenia z funduszu alimentacyjnego oznaczającego zwiększenie liczby uprawnionych do tej formy wsparcia o 52,9 tys. osób oraz koszty obsługi (w 2019 r. koszt ten wyniesie 77,2 mln zł, w związku z planowanym wejściem rozwiązania od okresu świadczeniowego 2019/2020, tj. od października 2019 r.). Do obliczeń wykorzystano dane z badania budżetów gospodarstw domowych za 2016 r. ze skalibrowaną do danych demograficznych GUS liczbą dzieci do osiemnastego roku życia. Do oszacowania liczby beneficjentów w gospodarstwach domowych samotnych rodziców wykorzystano technikę mikrosymulacji, do oszacowania pozostałych beneficjentów (np. w gospodarstwach małżeństw) zastosowano proste metody przekształceń na podstawie wyników dla gospodarstw samotnych rodziców. Do oszacowania prognozy na lata 2019–2029 wykorzystano proste przekształcenia oparte na kilku istotnych założeniach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dochód rozporządzalny beneficjentów rośnie każdego roku o 5,45% (dynamika dochodu założona przy prognozie programu Rodzina 500+ przez Departament Polityki Makroekonomicznej Ministerstwa Finansów). 2. Populacja starzeje się każdego roku. 3. Liczba nowych beneficjentów jest równa ilorazowi urodzeń w stosunku do liczby osób w wieku 0–17 lat, tj. zakładamy, że dynamika urodzeń wśród beneficjentów FA, jest taka sama jak w całej populacji i każda nowo urodzona osoba staje się beneficjentem świadczenia FA. <p><i>Tabela:</i> Prognoza liczby osób uprawnionych do świadczenia z funduszu alimentacyjnego w latach 2019–2029 przy kryterium 725 zł i 800 zł na osobę w rodzinie.</p>											

		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
		w tys.										
725		243,1	215,1	180,2	162,2	129,1	104,7	74,7	52,2	42,1	34,2	25,4
800		306,1	267,9	234,5	198,3	173,2	145,0	106,5	79,0	62,9	44,4	32,1
<p>Źródło: opracowanie DAE MRPiPS na podstawie badania budżetów gospodarstw domowych z 2016 r., GUS.</p> <p>Mając na uwadze, że stopa zwrotów przez dłużników należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wyniosła w 2017 r. 24,9% i jednocześnie 40% z kwoty zwrotów stanowiło dochód własny gminy, wydatki budżetu państwa będą niższe i przykładowo dla 2020 r. wydatki wyniosą nie więcej niż 220 mln zł, tj. wydatki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego wg skutku dla 2020 r. pomniejszone o 60% (dochód budżetu państwa z tytułu zwrotów należności od dłużników alimentacyjnych) z kwoty zwrotów należności (ustalanej wg stopy dla 2017 r.).</p> <p>Mając na uwadze fakt, że proces egzekucji komorniczej charakteryzuje się znaczną różnorodnością i skomplikowaniem postępowań z tytułu zaległości alimentacyjnych, przewidywanie skali poprawy skuteczności egzekucji komorniczej wydaje się niemożliwe, a w związku z tym nie jest możliwe zaprognozowanie przewidywanego wzrostu dochodów budżetu państwa, gmin i gospodarstw domowych w sposób nieobarczony dostatecznie małym błędem.</p>												
7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców, oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe oraz osoby starsze i niepełnosprawne												
Skutki												
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)				
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z ... r.)	duże przedsiębiorstwa											
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw											
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	74,9	251,1	257,9	171,5	191,4	32,1	1 614,6				
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa											
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw											
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe											
Niemierzalne												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		<p>Różnica między szacowaną liczbą osób uprawnionych do świadczenia z funduszu alimentacyjnego przy kryterium 800 zł a szacowaną liczbą osób uprawnionych do świadczenia z funduszu alimentacyjnego przy kryterium 725 zł (bez kosztów obsługi zadania dla gmin).</p> <p>Projektowana ustawa nie wywiera wpływu na sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, jak również na sytuację osób starszych i niepełnosprawnych. Projektowana ustawa w założeniu ma wpływać na poprawę sytuacji ekonomicznej i społecznej rodzin, w szczególności rodzin, które borykają się z problemem niepłacenia alimentów przez jednego z rodziców.</p>										

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu	
☐ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☒ zmniejszenie liczby procedur ☒ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczacji.	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
<p>Komentarz:</p> <p>Zmiany projektowane w zakresie wymiany informacji między ZUS a komornikami spowodują zmniejszenie liczby procedur i skrócenie czasu potrzebnego na pozyskanie informacji. Na jeden wniosek komornika składany w formie elektronicznej i odnawiany co 6 miesięcy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych będzie przekazywał informacje o każdej zmianie na koncie ubezpieczonego (m.in. podjęcie pracy zarobkowej, zakończenie pracy zarobkowej, informacje o wysokości podstawy wymiaru składek, informacja o pobieranym świadczeniu) z częstotliwością nie rzadziej niż raz na miesiąc. Spowoduje to zwiększenie liczby informacji, ale nie powinno zwiększyć liczby dokumentów z uwagi na elektroniczną formę wymiany tych informacji.</p>	
9. Wpływ na rynek pracy	
10. Wpływ na pozostałe obszary	
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne: ...	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☒ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Informatyczna wymiana danych między ZUS a komornikami o uzyskaniu przez dłużnika nowego tytułu do ubezpieczeń społecznych.
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego	
<p>Projektowana ustawa ma wejść w życie z dniem 1 stycznia 2019 r., z wyjątkiem przepisów odwołujących się do Krajowego Rejestru Zadłużonych, które mają wejść w życie 1 stycznia 2020 r., przepisów w zakresie możliwości uzyskania przez komorników sądowych od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych elektronicznego dostępu do informacji zgromadzonych na kontach ubezpieczonego, które mają wejść w życie w terminie pozwalającym Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych na stworzenie stosownych rozwiązań informatycznych, tj. po upływie 12 miesięcy od dnia ogłoszenia projektowanej regulacji oraz przepisów dotyczących wysokości kryterium dochodowego, które mają wejść w życie z dniem 1 lipca 2019 r. (ale <i>do facto</i> będzie się je stosować przy ustalaniu świadczeń na okres rozpoczynający się od dnia 1 października 2019 r.).</p>	
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?	
<p>Projektowane rozwiązania podlegać będą bieżącemu monitoringowi za pomocą cyklicznych sprawozdań resortowych z realizacji ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (podobnie jak ma to miejsce obecnie). Miernikiem będzie przeciętna miesięczna liczba świadczeń oraz stopa zwrotu należności od dłużników alimentacyjnych.</p>	
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)	

Raport z opiniowania i konsultacji

Projekt został przekazany do zaopiniowania do: Forum Związków Zawodowych, Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych, NSZZ „Solidarność”, Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej, Konfederacji Lewiatan, Związku Rzemiosła Polskiego, Związku Pracodawców Business Centre Club. Ponadto opinię do projektu przekazali: Stowarzyszenie „Alimenty To Nie Prezenty” i „Stowarzyszenie Poprawy Spraw Alimentacyjnych – Dla Naszych Dzieci”

NSZZ Solidarność	Pozytywnie oceniony kierunek zmian. Zbyt niska w ocenie NSZZ Solidarność podwyżka kwoty kryterium dochodowego
Pracodawcy RP	Ocena ogólna kierunku zmian pozytywna. Negatywna opinia dotycząca zmian w KP i zmiany w art. 886 § 1 kpc
Konfederacja Lewiatan	Ocena ogólna kierunku zmian pozytywna. Negatywna opinia dotycząca zmian w KP i zmiany w art. 886 § 1 kpc
Stowarzyszenie „Alimenty To Nie Prezenty”	Akceptacja projektu, zaproponowane dalsze propozycje
„Stowarzyszenie Poprawy Spraw Alimentacyjnych – Dla Naszych Dzieci”	Akceptacja projektu, zaproponowane dalsze propozycje
Rzecznik Praw Dziecka	Pozytywnie oceniony kierunek zmian. Zbyt niska w ocenie RPD podwyżka kwoty kryterium dochodowego

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa z chwilą skierowania projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy skuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych do uzgodnień, konsultacji publicznych oraz opiniowania, ww. projekt został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

W trybie art. 7 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa żaden z podmiotów nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem ustawy.

Uwagi uzasadnione zostały uwzględnione w treści projektu. Między innymi zmieniono konstrukcję odpowiedzialności pracodawcy ujętą w przepisach Kodeksu pracy.

Warszawa, 28 października 2018 r.

Minister
Spraw Zagranicznych

DPUE.920.807.2018/14/SZ

dot.: RM-10-169-18 z 25 października 2018 r.

Pan
Jacek Sasin
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia

o zgodności z prawem Unii Europejskiej *projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy skuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych*, wyrażona przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z przedłożonym projektem ustawy pozwalam sobie wyrazić poniższą opinię.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem

z up. Ministra Spraw Zagranicznych
Piotr Wawrzyk
Podsekretarz Stanu

Do wiadomości:
Pani Elżbieta Rafalska
Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

